

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair, que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Don José Pons

A Fals hi ha una manca de fills il·lustres del poble, escassetat que es pot atribuir a la mida de la població, o potser també al tarannà dels seus habitants, a qui no els ha agradat mai destacar i fer-se veure. Aquest dèficit de personatges famosos representa un bon problema a l'hora de posar nom a un carrer o una plaça. Tanmateix hi ha algunes honroses excepcions, que és de justícia destacar. En el número 1 d'aquests Fulls ja va sortir la biografia de l'arquitecte Moncunill. Ara volem presentar una altra persona que també va sobresortir en el seu camp. El curiós d'aquest personatge és que ningú de Fals sabia res de la seva existència, fins que l'any 1989 va presentar-se al poble el senyor Víctor Rodríguez, amb la intenció de recollir dades sobre la vida i miracles de mossèn Pons. Perquè el sacerdot Josep Pons, natural de Fals, va passar la major part de la seva vida a les Illes Canàries, on va aconseguir un gran prestigi i una fama de sant, que encara perdura avui en dia, quaranta anys després de la seva mort.

Josep Pons Comallonga va néixer el 20 de febrer de 1875, essent el petit de cinc germans. Els seus pares Antoni i Maria, vinguts del cantó de Cardona, eren els masovers de la Gabriela de Baix. De petit no va poder anar a escola perquè havia d'ajudar a casa i guardar el ramat, però quan va complir els deu anys va manifestar que volia ser capellà. La seva família era pobre i no li podia pagar els estudis, però a través del rector va aconseguir entrar al Col·legi de Sant Josep de Vic, una institució per estudiants pobres. Va aprofitar el temps i al cap de dos anys va poder ingressar al Seminari. Va seguir progressant, alternant estudi amb treball, però va haver de penjar els llibres a causa de les dificultats econòmiques. El 1894 va ser quintat i el febrer de 1895 va incorporar-se al Regiment d'Infanteria Cantàbria. El 7 de desembre de l'any següent va embarcar la seva unitat en el vaixell Montevideo, rumb a Cuba, on la insurrecció anava a més. El Josep era un home baixet i de constitució dèbil, i quan el capità general Martínez Campos va passar revista a les tropes de reforç que arribaven d'Espanya, va comentar referint-se a ell: «*Para que mandaran gente delgada que no dura ni tres días*».

Malgrat això, va sobreviure, protagonitzant algunes accions de guerra ben compromeses. Amb l'entrada d'Estats Units a la guerra el 1898 i el bloqueig dels ports, la derrota va ser inevitable. L'octubre d'aquell any, el caporal

Josep Pons va posar-se greument malalt de disenteria, a causa de l'insalubritat de les aigües, i va ser repatriat. Es va recuperar, però va arrossegar tota la seva vida molèsties intestinals. Quan va arribar al seu país, els pares ja no s'estaven a la Gabriela, sinó que havien agafat la masoveria del mas Servitja, terme de Monistrollet. Va tornar al Seminari, el 1902 va rebre del bisbe Torras i Bages les ordres menors, i el 1904 va cantar missa, 19 anys després d'iniciats els estudis.

Aconsellat per un metge va demanar llicència per anar a fer de capellà a les Canàries. Va desembarcar a Tenerife i li van donar la parròquia del poblat de Alajeró. A més de les misses i rosaris també donava doctrina i lliçons als minyons del poble. Tenia fama de pegar a qui no es portava bé, per això li deien "el Pimenton". El 1906 va passar a Garafia, a la illa de la Palma, després va tornar a Tenerife i

Mossèn Josep Pons

va ser rector de les parròquies de Tejina, El Sauzal, Buenavista, El Tanque, Valle Guerra, i Adeje. El 1928 va ser destinat a la Gomera, a la parròquia de Agulo, i el maig de 1931 va ser nomenat pel Bisbe rector de Las Manchas, a la illa de la Palma. Més endavant li van encarregar també el servei a la parròquia de Fuencaliente, situada a una distància de 15 kms de Las Manchas. Deia missa a les nou en una església i llavors sortia caminant de pressa cap a l'altra, per dir la missa a les dotze. El 27 de maig de 1946 va ser nomenat capellà del monestir del Císter, però va mantenir les parròquies fins que la seva malmesa salut li ho va permetre. Va viure en una habitació del monestir fins el 1963, que se'l va traslladar a l'Hospital. Va morir el 26 d'agost de 1964.

Després d'aquest resum biogràfic, passarem a comentar algunes de les característiques de la seva vida que van fer que fos considerat pel seus feligresos com un veritable sant, i que va induir a la corporació municipal de Los Llanos de Aridane a prendre per unanimitat el següent acord, en el Ple celebrat el 25 de febrer de 1988:

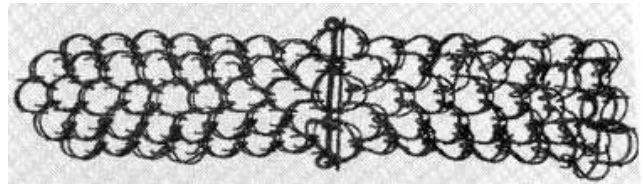
«...se solicite ante las autoridades eclesiásticas la apertura de la causa para la declaración de Siervo de Dios y consiguiente Beatificación y Canonización del que fue Cura Párroco de Las Manchas, Rvdo. Padre don José Pons Comallonga...»

Segons el seu biògraf, mentre era a El Sauzal va experimentar un gran canvi espiritual i va decidir dedicar dues hores diàries a la meditació i portar una vida el màxim d'austera. Va viure la resta de la vida com un pobre, i a mida que s'anava fent vell, es va anar radicalitzant el seu esperit de renúncia i sacrifici dels plaers terrenals. Menjava poc i malament, principalment verdures o una bola de "gofio", que li donava la gent. Cada dia menjava unes quantes ametlles, perquè creia que cinc ametlles portaven l'aliment d'un ou. Sempre se'l veia caminant, incansable, al llarg de la carretera, calçat amb unes espadenyes negres, mitjons foradats i sotana descosida. Es negava a pujar als cotxes si el paraven, i va arribar al punt de caminar descalç amb les albarques a la mà. Primer dormia sobre un llit de llates, sense matalàs, després va dormir dins d'una caixa de fusta. Feia molt sovint dejunis i penitències, i duia sota la samarreta unes deixuplines de filferro. En l'aspecte moral era molt estricte i mai deixava que una dona s'acostés a ell. Els seus sermons eren apocalíptics, i ajudat pel seu caràcter fort, no dubtava en enfrontar-se amb qui no combregués

amb les seves idees. Per tot això, era considerat un sant i la gent sortia al seu pas per rebre la seva benedicció.

La seva salut va anar empitjorant a les seves velleses, li van haver de treure un ull, a l'altre hi tenia cataractes, es va quedar sord, i va patir altres problemes greus. Malgrat això, va seguir dient missa i confessant amb moltes dificultats, fins que el van convèncer per anar a l'hospital on va passar els darrers mesos de la seva vida.

Aquest article de divulgació està basat en un llibre que va publicar l'esmentat Víctor Rodríguez Jiménez el 1990. Durant la visita que va fer aquí per recollir dades, l'autor va aconseguir localitzar parents de mossèn Pons a Sant Joan, i al mateix poble nadiu del mossèn, va entrevistar-se amb Maria Pons Baró, de cal Mosquit, que és besnéta d'un germà de Josep Pons. Arran d'aquest contacte, catorze persones del nostre poble va fer un viatge a la illa de la Palma, on van ser rebudes i ateses amb moltes mostres d'amistat i consideració de part dels habitants de la comarca de Los Llanos, que conserven ben viva la memòria de mossèn José i esperen que, un dia o altre, pugi als altars.

Deixuplina utilitzada pel Mossèn